

УДК 811.161.2'367

Світлана Харченко

НЕСПОНУКАЛЬНІ РЕЧЕННЯ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ СПОНУКАЛЬНОЇ МОДАЛЬНОСТІ

У статті розглянуто явище функційно-комунікативної транспозиції неспонукальних конструкцій у синтаксичні конструкції зі значенням спонукальної модальності, визначено умови за яких відбувається така функційно-комунікативна транспозиція.

Ключові слова: спонукальна модальність, спонукальні речення, розповідно-спонукальні речення, питально-спонукальні речення.

Модальність загалом і спонукальна зокрема час від часу потрапляє в коло наукових зацікавлень, оскільки модальність – явище багатоаспектне й неоднорідне.

Протягом останнього десятиліття було захищено чотири дисертаційні праці, присвячені спонукальній модальності, категорії спонукання / імперативу (О. Даскалюк [4], С. Мясоедова [10], О. Нарушевич-Васильєва [11], С. Харченко [17]). Спорадично в наукових розвідках розглянуто окремі аспекти спонукання [напр.: 14; 16]

Метою цієї наукової розвідки є розкрити явище функціонально-комунікативної транспозиції неспонукальних конструкцій у синтаксичні конструкції зі значенням спонукальної модальності.

Значення спонукальної модальності висловлення не обов'язково пов'язане з вживанням граматичних форм наказового способу і його функціональних транспозитів. Висловлення може мати форму розповідного або питального речень, але при цьому репрезентувати спонукальну модальність. Це можливе тому, що компоненти категорії комунікативної настанови: категорія розповідності, категорія питальності та категорія спонукальності багаті на значеннєві та експресивні відтінки, в тому числі й на спільні, взаємопроникні. А отже, межі між спонукальними, розповідними і питальними висловленнями можуть нівелюватися.

Спонукально-питальні та спонукально-розповідні висловлення становлять форми, що не повторюють і не варіюють усталені фразові структури, а являють собою вільно організоване поєднання структур, що функціонує як цілісне з синтаксичного та комунікативного погляду [2, с. 24–25]. У цьому й полягає їх особливість.

Здатність розповідних і питальних речень виконувати не тільки функції, що безпосередньо пов'язана з наявністю тієї чи іншої модально зумовленої релевантної семантичної ознаки, а й функції непрямого

спонукання є результатом функціональної транспозиції на семантико-синтаксичному рівні [13, с. 819]. Функціональна транспозиція на семантико-синтаксичному рівні відбувається в межах семантико-синтаксичних структур різної модальної приналежності. Інваріантне значення висловлення-транспозита зумовлюється його смислом, який формується під впливом ситуації мовлення та комунікативних інтенцій мовця.

1. Розповідно-спонукальні речення

Речення як синтаксична одиниця характеризується певним значенням, зрозумілим поза контекстом чи ситуацією мовлення. Однак в процесі спілкування інваріантне значення може модифікуватися, порізному інтерпретуватися, тому мовленнєвий зміст може якісно відрізнятися від змісту мовного, позаконтекстного. В. Звегінцев вважає, що визначальними особливостями кожного висловлення є його зміст і ситуативна приналежність [6].

Комунікативний зміст будь-якого висловлення, тобто приналежність до певної категорії настанови, визначається, формується кількома чинниками. Це, по-перше, зміст структури, який виникає в результаті заповнення синтаксичних позицій лексемами і взаємодії лексичного та синтаксичного значення компонентів. По-друге, це контекст, вербальний і невербальний, оскільки спілкування реалізується завжди в конкретній ситуації, тому «контекст необхідно розглядати як реальний мовний статус вербального спілкування людей, без якого немислима однозначна комунікація як передумова прагматичного ефекту словесного висловлення» [7, с. 20]. І навпаки, категорія комунікативної настанови, яку з урахуванням ситуативних умов програмує мовець під час продукування висловлення, зумовлює семантико-синтаксичну структуру речення.

Наприклад, висловлення *Це й є двадцять восьме число* поза контекстом (ситуацією мовлення) буде сприйняте і декодоване адресатом (слухачем або читачем) як повідомлення про конкретне, окреслене реченням явище. В умовах конкретної ситуації наведене речення має зовсім інший комунікативний зміст – мовець повідомляє, що адресат прибув до місця призначення (будинок під № 28) і тим самим спонукає його до конкретної дії: *Раптом візник зупинився і сказав: – Доїхали! Це й є двадцять восьме число* (О.Слісаренко).

Розповідно-спонукальні висловлення є одним із варіантів непрямого мовленнєвого впливу. Необхідна інформація отримується із смислу повідомлення. Наприклад: 1) *Остерігала дівчина. Я оглянувся, і*

наші погляди зустрілися. – **Там вир**, – повторила вона (В.Симоненко) – адресант спонукає адресата бути обережним, оскільки вибраний останнім напрям руху небезпечний, речення **Там вир** у значенні **Будьте обережні**; 2) Катря. **Рятуйте! Михайло... я витила...трутизну оту в скляночці!.. серце... Ох!.. Михайло. Атропін? Пропав я!! Хто там? Геї! Сюди!! Отруїлась!** (М.Старицький) – повідомляючи, що Катря отруїлася, мовець спонукає гіпотетичних адресатів до дії: допомогти врятувати дівчину; висловлення **Отруїлась!** у функції **Допоможіть!**

Мовець з можливого в кожній конкретній ситуації набору семантико-синтаксичних структур вибирає ту, яку інтуїтивно або свідомо визначає як найбільш оптимальну в даний момент. Можливість функціонування речень розповідної модальності у спонукальному значенні передбачає однаковий або майже однаковий ступінь інформованості про предмет спонукання, певні фонові знання, рівність соціального статусу. У повсякденному спілкуванні носії мови використовують такі висловлення, в яких імпліцитний зміст становить увесь зміст повідомлення. В імпліцитній формі мовець виражає і те, про що він не хоче говорити прямо, і те, про що взагалі не може бути повно і точно виражено експліцитно [18, с. 399]. Мовець дає змогу слухачеві самому інтерпретувати висловлення. В пошуках істинного змісту через ідентифікацію адресат завжди орієнтується на експліцитний зміст, контекст (якщо він наявний) і комунікативну ситуацію.

Ієрархія соціальних ролей комунікантів (субординативні/несубординативні), ступінь психологічної близькості між комунікантами (або соціальна дистанція) суттєво змінює варіантне спонукальне значення всієї розповідно-спонукальної конструкції.

Якщо соціальні ролі комунікантів субординативного типу (старший —> молодшому), то переважно розповідно-спонукальні висловлення репрезентують категоричне спонукання (наказ, вимогу), напр.: – **В нас такий народ, що сам на чужі вуха наступає! Ясно всім? – Ясно! – Не чую!** – Ясно!! (О.Гончар); **Вартівник уже стояв біля них і важко дивився на Розенроха. Старий кинув на нього оком, лоб у нього зросився потом, очі неспокійно забігали, але він закінчив думку... – Вас кличе князь!** – чітко й різко сказав вартівник, і Розенрох наполохано підхотився (В.Шевчук); – **Любо, ти не так тримаєш виделку**, – раз сказав він дочці; сказав спокійно, майже м'яко, але і дочка, і губернантика, і навіть мати злякано схвилювались і вмить виправили це маленьке злочинство (В.Винниченко).

Висловлення **Я тебе (вас) слухаю** не залежно від умов, в яких відбувається мовленнєвий акт, функціонує як спонукування виконувати дію – говорити, тобто мовець повідомляє адресатові про свою готовність здійснювати дію, однак її реалізація не можлива, якщо адресат не продукуватиме певне висловлення, тобто не почне говорити. Напр.: *–Товаришу гвардії лейтенант... – Я вас слухаю...* (О.Гончар); *Випровадивши Каїтана, Семен Петрович запросив до себе Вигларова. Той увійшов до кабінету в накинутому на плечі білому халаті, видно, прямо з лабораторії. – Слухаю вас, Семене Петровичу* (М.Зарудний); *Він плеснув у долоні і, поки гості всідалися, наказав охоронцю: – Хай це принесуть м'яса та кумису! – А коли той вийшов, глянув у вічі Самуїлові: – Я слухаю тебе, уресе!* (В.Малик). Висловлення **Я тебе (вас) слухаю, Слухаю** декодується адресатом як **Говори (Говоріть)**.

Організація висловлення, отже, відбувається як вирішення комунікативних завдань відповідно до *мети*, яку ставить перед собою мовець, *ситуації*, в якій реалізується мовленнєвий акт, *обставин*, які стали передумовами появи цієї ситуації мовлення та *мовно-буттєвої компетенції*, або *ступеня інформованості*, комунікантів.

На основі сказаного можна зробити висновок, що розповідні речення сприймаються як один із засобів вираження спонукальності лише тоді, коли актуалізується певний набір умов, характерний для цієї мовленнєвої ситуації, оскільки ці висловлення в своїй семантико-синтаксичній структурі не містять жодного прямого, формального засобу вираження спонукування (форми наказового способу дієслова, його функціональні транспозити), ні номінації (переважно) спонукуваної дії.

Розповідно-спонукальні речення характеризуються тим, що повідомлення, яке вони містять, пов'язане з обов'язковим виконанням дії, яка є змістом спонукування.

Предикат семантико-синтаксичної структури розповідно-спонукальних речень репрезентується формами теперішнього та майбутнього часу дієслів дійсного способу. Напр.: *– Пане Грицьку! – зукала шляхта. – Владика вас кличе до себе. – Грицько зміркував, що згарячу не привітався з владикою, і стало йому ніяково. Зблизився до владичої коляски, як винуватець, зліз з коня, зняв шапку і взяв владика за руку, щоби поцілувати* (А.Чайковський).

Адресат спонукуваної дії, який одночасно виступає її потенційним виконавцем, у семантико-синтаксичній структурі розповідно-спонукальних речень може виражатися імпліцитно або експліцитно. Засобами експліцитного вираження адресата спонукуваної дії є:

1) іменник або займенник у формі називного відмінка, напр.: – *Не розмовляй, Олег! – попередив Михайло Федорович і віддав указку Вікторові. – Зараз Кошик покаже нам найбільші острови світу* (П.Автомонав); *А Белугін, дивлячись то на папірець у руці, то на Іваненка, байдужим, сірим голосом говорив далі: – Та річ, розуміється, не в побаченні й не в хворобі злочинця, а тому, що він хоче перед смертю немовби переказати тобі якийсь секрет <...> Ти можеш іти* (В.Винниченко);

2) іменник або займенник у формі давального, знахідного відмінків, наприклад: – *Скільки я тобі казав, щоб не смів битися!* – *гримнув Григорій* (В.Дрозд);

3) синтаксично ізольованим компонентом (звертанням), наприклад: *Від того скриту, а може, від страху, прокинувся сновидець на лаві, відчинив вікно й, побачив невідомого біля воза, заволав: – Лук'яню, Лук'яню, нас грабують!* (В.Земляк).

При імпліцитному вираженні адресата спонукуваної дії його особа встановлюється із ситуації мовлення або з контексту, наприклад: *Збив [Лаврін] мене зовсім тими словами з пантелику. Якийсь час я розмірковував: може й справді у тій раді є рація? Але збагнувши, що незалежно від моєї науки, вже заради самої справедливості, борг мав бути повернутим, я заявив категорично: – Мати казала, щоб віддали* (Ю.Збанацький); *Катерина Семенівна прудко озирнулася, вирівняла бюст і гостро сказала до Дуняшій: – Я картку лишила на буфеті! Як вона опинилась на столі, це ти краще знаси.. Можеш іти собі* (В.Винниченко).

Транспозиція речень розповідної модальності, в яких предикат виражений формою кон'юнктива, у спонукальній також засвідчена мовленнєвою практикою, наприклад: 1) – *Ви, отче, справді все знаєте? – считав я. – Хотілося б мені запитати у вас децю* (В.Шевчук); 2) – *Іваночку, а може б ви не їхали. – Болюча, мов тяжкий стогін, стоїть винувато перед ним, як він колись, дитиною, стояв перед нею* (М.Стельмах); 3) *Ти б уже мовчав!* (Розм.); 4) *Ви хоча б прочитали цю книгу!* (Розм.). Розповідно-спонукальні висловлення з предикатом у формі умовного способу типу 1) і 2) становлять один з можливих варіантів «ввічливого» спонукування: дія мислиться як можлива, але її здійснення цілком залежить від волі адресата. Висловлення типу 3) і 4), навпаки, є реалізаціями категоричного спонукування, де адресант прагне підпорядкувати волю адресата своїй і тим самим досягнути бажаного результату. Наявність у семантико-

синтаксичній структурі лексеми *хотілося б* пом'якшує спонукання, порівняйте: *Хотілося б, щоб ти уже збирався!* і *Ти б уже збирався!*

У мові існує тип речень, який формально репрезентований розповідними реченнями з дієслівним предикатом у формі 1-ої особи однини і містить експліцитні показники ілокутивної сили. Напр.: – *Ой, **перепрошую**, – схотівшись, накриває ногу, що несподівано випорснула з-під легкого шовкового халатика і відкрилася хлопцям у всій своїй звабливій, стрункій наготі* (С.Майданська); – *Про мене, як знаєш, а я тобі **раджу** і **дозволю** їсти скромне, бо ти, діду, охляв і захляв* (І.Нечуй-Левицький); – *Я **велю**, – голос отамана зазвучав крищево, – тримати шаблі гострими, а порох сухим, **велю** орати незаймані стети і звелю карати кожного, хто посміє порушити наші порядки чи противність чинити кошовому* (Р.Іваничук). Ці речення Дж. Остін назвав *перфомативними* [12]. Вперше звернув увагу на ці висловлення Е. Кошмідер, користуючись терміном «коіденція»: «Під коіденцією я розумію збіг слова та дії, однак не в значенні звичайної одночасності, а в тому значенні, що слово, яке вимовляється, і є дія» [9, с. 163].

Перфомативні висловлення характеризуються набором певних диференційних ознак: 1) повинні відповідати певній загальноприйнятій конвенціональній процедурі; 2) процедура повинна виконуватися всіма учасниками правильно і повністю; 3) вони нічого не констатують; 4) наявність опозиції ефективність / неефективність; 5) особа, яка продукує перфомативне висловлення повинна справді мати ці думки та почуття; 6) містять форму дієслова в 1-ій особі однини теперішнього часу [1, с. 47; 12, с. 32–33].

До класу перфомативних дієслів зараховують дієслова мовлення та розумової діяльності, а також почуттєвої сфери. Проте не всі перфомативні дієслова можуть виражати спонукання. Можливість/неможливість їх вживання у спонукальних висловленнях зумовлюється семантикою лексеми, яка містить або не містить імперативне значення. Використовуватися у реченнях спонукальної модальності можуть такі перфомативні дієслова, як *взиваю, дозволяю, доручаю, прошую, наказую, об'являю, перепрошую, попереджаю, пропоную, (не) раджу, рекомендую* тощо. В умовах перфомативного функціонування парадигма цих дієслів обмежується наступними вимогами: дієслово повинне бути предикатом розповідного стверджувального речення з експліцитним або імпліцитним суб'єктом-займенником першої особи однини; дієслово повинне вживатися тільки у теперішньому часі; процесуальна ознака перфомативного дієслова

повинна бути спрямована на адресата. Напр.: – **Не раджу, не раджу я тобі, синочку мій любий, в економію йти...** *Послухай мене, Іване, послухай матеріної поради!* – мовила мало не з плачем молодиця, заступаючи синові дорогу до воріт (Л.Яновська); *Одного разу, коли письменники вже порозкривали роти, що здивувати світ новими великими думками, Шворень схопився з свого (точніше, позиченого в сусідки) стільця і закалатав: – Товариство! Я пропоную влаштувати конкурс* (В.Симоненко); – *Слухай-но, Прокопе, – гукнув Лаврентій. – Я наказую тобі піти до монастиря. Там тебе вилікують* (В.Шевчук); *Я була в кабінеті сама. Копирсаємось у зведеннях, раптом він каже: “Людмילו Леопольдівно, я запрошую вас у кіно, якийсь черговий американський бойовик”* (В.Дрозд).

2. Питально-спонукальні речення

Комунікативний тип будь-якого речення визначається завданнями, які ставить перед собою комунікатор, метою спілкування (зокрема, в межах одного мовленнєвого акту). Власне, спілкування орієнтується не на зміст висловлення, а на його смисл. «Ми обмінюємося не словами та їх значеннями, а думками, використовуючи слова (як і мову загалом) лише як засіб спілкування чи, точніше, засіб здійснення діяльності спілкування. Первинною і вихідною в діяльності спілкування є думка» [6, с. 168].

Вираження певного варіантного спонукального значеннями питальними конструкціями відбувається не через зміст висловлення, а через смисл запитання, яке декодується адресатом на основі його лінгвістичних знань та інтерпретації речення з врахуванням конвенцій (соціальних звичаїв, схем поведінки в конкретній комунікативній ситуації). «Слухач визначає смисл питання не на основі якогось фіксованого, завжди незмінно притаманного питальним реченням «переносного значення», а на основі своєї спроможності орієнтуватися в перебігу подій і подумки передбачати їхній подальший розвиток» [8, с. 366].

Основне призначення питально-спонукальних речень – вираження ввічливої форми прохання. Цими конструкціями мовець, запитуючи, висловлює адресатові своє бажання отримати або змінити щось (спонукає до дії, яку адресат визначає із смислу всього вислову), тобто комунікатор оформляє спонукування у вигляді питання, яке дає можливість переконатися в тому, що співрозмовник готовий до подальшого спілкування, готовий реалізувати якусь дію, наприклад: *Схилився у низькому поклоні й покірливо прорік:– Чи не дозволите,*

пане, омити вам ноги? (В.Шевчук); *І, щоб не дати «запорозьцеві» думати, швиденько й сердечно додав: – Чи не могли б ми з вами сьогодні разом повечеряти?* (В.Винниченко).

Якщо власне питальні речення передбачають реальну обов'язково вербальну дію-відповідь, то спонукально-питальні прогнозують гіпотетичну ситуацію, орієнтовану на виконання спонукуваної дії. «Поверхнева» і «глибинна» структури питально-спонукальних висловлень утворюють опозицію: питання стосується однієї пропозиції, а вимога спрямована на реалізацію деякої іншої пропозиційної структури, наприклад: *Чи не могли б ви мені допомогти?* у функції *Допоможіть мені, будь ласка*. «Прочитання» адресатом імпліцитно вираженого комунікативного змісту висловлення ґрунтується на його вміннях ідентифікації та на відповідних ментальних фонових знаннях. Однак, дуже часто та чи інша форма питання добирається для того, щоб підказати відповідь [5, с. 374–375].

Вживаючи питальні речення у функції спонукальних, комунікатор дає реальну можливість комуніканту відмовитися від здійснення, реалізації спонукуваної дії – згода виконати прохання може бути подана як вільний акт, а не як підкорення певному припису [15, с. 213]. Напр.: *Галина. Ану, хто кого перегонить? Дмитро. Давай* (М.Старицький); *«І вродиться ж така шарманка,» – злився Тимко, слухаючи безкінечне базікання. – ... Ми до нього – воно від нас... Ми від нього – воно за нами. Я тоді й кажу: Ану ж, давай поприсідаємо. Присіли. І щоб ти думав? І воно присіло. Я тоді й кажу... – Тебе заціпить сьогодні чи ні? – озвірів Тимко. Охрім замовк і довго не обзивався...* (Г.Тютюнник).

Речення питальної модальності можуть бути вжиті у спонукальному значенні (прохання) ще й тому, що має місце реальний стан незнання, тобто комунікаторові насправді невідомо, чи буде його прохання, реалізоване у формі прямого спонукування, здійсненим. Вибір певної семантико-синтаксичної структури для вираження спонукування, отже, зумовлений також і особистісними орієнтаціями мовця. Наприклад: – *Чи не були б ви такі добрі – допомогти мені?* – киваю до хлопчиків. *Наче тільки цього й чекаючи, вони запонадливо починають збирати з підлоги все, що я порозсипала* (С.Майданська); *Побачивши Річинського, фон Рідке розсміявся: – Чого це ви так зблідли, гер пфарер? Від незвички? Ха-ха-ха!.. Ібунг махт ден майстер, запам'ятайте це собі, гер пфарер! Чи не мали б ви часом охоти випити чарочку коньяку?* (І. Вільде).

Отже, розповідно-спонукальні та питально-спонукальні висловлення – варіанти непрямого мовленнєвого впливу. Вони забезпечують реалізацію більшої кількості варіантних значень спонукальної модальності

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл. Логико-семантические проблемы / Н. Д. Арутюнова. – М. : Наука, 1976. – 383 с.
2. Багмут А. Й. Семантика та інтонація комунікативно-ускладнених висловлень / А. Й. Багмут, Л. Б. Карпусь // Мовознавство. – 1990. – № 1. – С. 24–29.
3. Вардуль И. Ф. Основы описательной лингвистики (синтаксис и супрасинтаксис) / И. Ф. Вардуль. – М. : Наука, 1977. – 351 с.
4. Даскалюк О. Л. Семантико-граматична характеристика імператива сучасної української мови : дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. Л. Даскалюк. – Чернівці, 2006. – 206 с.
5. Есперсен О. Философия грамматики/ О. Есперсен / [пер. с англ. В. В. Пассека и С. П. Ильина]. – М. : Изд-во иностр. л-ры, 1958. – 404 с.
6. Звегинцев В. А. Язык и лингвистическая теория / В. А. Звегинцев. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1973. – 248 с.
7. Колшанский Г. В. Контекстная семантика / Г. В. Колшанский. – Л. : Наука, 1980. – 148 с.
8. Конрад Р. Вопросительные предложения как косвенные речевые акты / Р. Конрад / [пер. с нем. В. А. Плуногяна] // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вып. 16. Лингвистическая прагматика. – С. 349–384.
9. Кошмидер Э. Очерк науки о видах польского глагола. Опыт синтеза / Э. Кошмидер // Вопросы глагольного вида: Сборник – М. : Изд-во иностранной литературы, 1962. – С. 105–167.
10. Мясоедова С. В. Категорія спонукання і її вираження в непрямих висловленнях сучасної української мови : дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / С. В. Мясоедова. – Х., 2001. – 178 с.
11. Нарушевич-Васильева О. В. Категорія спонукальності у прагмастилістичному аспекті : дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / О. В. Нарушевич-Васильева. – О., 2002. – 177 с.
12. Остин Дж. Л. Слово как действие / [пер. с англ. А. А. Медниковой / Л. Дж. Остин] // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1986. – Вып.17. Теория речевых актов. – С. 22–131.

13. Русская грамматика: [В.Барнетова, Х.Бечова-Крижкова, О.Лешка и др.]. – Praha: Academia, 1979. – 1092 с.

14. Семенець О. О. Деонтична модальність у поетичному тексті: семантика імператива й інфінітива / О. О. Семенець // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство) [Текст] / М-во освіти і науки України. Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В.Винниченка ; Редкол.: В.В.Лучик (відп. ред.) та ін. – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. – Вип. 22. Ч. 2. – С. 285–296.

15. Серль Дж.Р. Классификация иллокутивных актов. Пер. с англ. В.З.Демьянкова // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1986. – Вып. 17. Теория речевых актов. – С.170–194.

16. Федорів Я. Особливості культурної норми інтонування спонукальних висловлювань-невдоволень / Ярослава Федорів // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство) [Текст] / М-во освіти і науки України. Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В.Винниченка; Редкол.: В.В.Лучик (відп. ред.) та ін. – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. – Вип. 22. Ч. 2. – С. 297–301

17. Харченко С.В. Семантико-синтаксична та комунікативна структура речень спонукальної модальності : автореферат...канд. філол. наук : 10.02.01/ С. В. Харченко. – К., 2001. – 21 с.

18. Хоанг Фэ. Семантика высказывания / Фэ Хоанг // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вып. 16: Лингвистическая прагматика. – С. 399–405.

Стаття надійшла до редколегії 30.03.2012

S. KHARCHENKO

NON-IMPERATIVE SENTENCES WITH IMPERATIVE MODALITY MEANING

The article touches upon the phenomenon of functional communicative transposition of non-imperative constructions into syntactical constructions with imperative modality meaning, the conditions under which such functional communicative transposition takes place are described.

Key words: imperative modality, imperative sentences, declarative-imperative sentences, interrogative-imperative sentences.